

Het geld van Assen

Gemeentefinanciën voor raadsleden

*Gemeentelijke financiën
onderdeel inwerkprogramma gemeenteraad Assen 2026*

Voorstellen

Wie staan er vandaag voor u?

Rob Klok

Concerncontroller

Welmoed Stollenga

Coördinator

Planning & Control

Fred Alting

Strategisch adviseur

Concernfinanciën

Agenda

- 1 Basis gemeentefinanciën voor raadsleden

Pauze

- 2 Planning & Control-cyclus
- 3 Financiële verdieping
- 4 Kaderbrief 2027

Basis voor raadsleden

Wettelijke kaders

Rol van de raad

Programmabegroting

Wettelijke kaders voor de raad

Algemene landelijke en Europese wetten en regels

- ✓ Gemeentewet (GW) - wettelijk fundament
- ✓ BBV Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

Lokale regels en kaders

- ✓ Lokale verordeningen & notities,
die de raad zelf vaststelt!

Belangrijkste wettelijke kaders voor de raad

GEMEENTEWET

Artikel	Regelt
212	Financieel beleid en beheer ♦ <i>Raad: stelt financiële verordening vast</i>
213	Controle op financieel beheer ♦ <i>Raad: benoemt accountant</i>
189	Autorisatie en begrotingsevenwicht ♦ <i>Raad: autoriseert en bewaakt evenwicht</i>

Artikel 212 & 213 Gemeentewet

Uw kaderstellende en controlerende rol

Artikel 212 Kaderstelling

Raad:
Stelt Financiële Verordening vast

Kaders regelen financieel beleid, beheer en organisatie

Kaders borgen rechtmatigheid en verantwoording

Wettelijk verplicht: Programmabegroting

Artikel 213 Controle

Raad: **Stelt Controleverordening vast
En benoemt de accountant**

Regelt controle op financieel beheer

Accountant toetst rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties

Wettelijk verplicht: Jaarstukken

**De Financiële Verordening is
een van de belangrijkste documenten voor de lokale democratie**

Raad stuurt & controleert. Ondersteund door:

Concerncontroller

Kijkt mee en blikt vooruit

Onafhankelijke positie
binnen de organisatie

Bewaakt of we 'in control' zijn en
signaleert risico's vroegtijdig

Geeft gevraagd en ongevraagd
advies aan college en management

Werkt via het college: U ziet de
uitkomsten terug in college-
voorstellen, raadsbrieven en P&C-
stukken. Vragen lopen via college of
auditcommissie.

Rekenkamercommissie

Kijkt mee en evalueert

Onderzoekt doelmatigheid en
doeltreffendheid Asser beleid

Wordt het geld nuttig en effectief
besteed?

Publiceert rapporten met
aanbevelingen

- 1. College** legt verantwoording af
- 2. Raad** beslist over opvolging

Accountant

Kijkt mee en blikt terug

Is het geld rechtmatig besteed?

Geeft de jaarrekening een juist en
volledig beeld?

BDO Audit & Assurance

3 kaders die de begrotingscyclus structureren:

Artikel 189 GW <i>Autorisatie & evenwicht</i>	BBV <i>Uniforme opzet</i>	Controleverordening Assen <i>Controle in de praktijk</i>
Raad autoriseert baten, lasten en investeringskredieten in de Programmabegroting	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten: landelijke regels voor opzet en inrichting	Maakt uw kaderstellende en controlerende rol concreet
Ziet toe op evenwicht in de Programmabegroting	Zorgt dat gemeenten vergelijkbaar verantwoorden	Regelt rol van accountant en accountantscommissie (5 leden)
Neemt kennis van het meerjarenperspectief	Raad stelt beleid en budgetten vast in programmabegroting	Beschrijft inrichting van de accountantscontrole
Afwijken mag als herstel in eerstvolgende jaren aannemelijk is	Raad controleert uitvoering in jaarverslag en jaarrekening	Regelt informatieverstrekking en rapportering aan de raad

Lees de syllabus voor meer informatie

Raad en geld: vier kerntaken

Raad heeft vier financiële kerntaken

	1 Autorisatie Raad autoriseert	❖ Geeft college bevoegdheid om uitgaven en verplichtingen aan te gaan.
	2 Allocatie Raad alloceert	❖ Budgetrecht: Bepaalt welke lasten Assen voor welke doelen in programmabegroting opneemt.
	3 Controle Raad controleert	❖ Toetst op: getrouw beeld, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.
	4 Bewaking Raad bewaakt	❖ Bewaakt financiële positie: Zorgt voor structureel en reëel sluitende begroting.

Definities

Beknopte toelichting op Begrippen

Getrouw beeld

- ❖ De cijfers kloppen en geven een eerlijk beeld van de werkelijkheid.

Rechtmatigheid

- ❖ Uitgaven gebeuren conform wetten, regels en raadsbesluiten.

Doelmatigheid

- ❖ Inwoners bedrijven en instellingen krijgen waar voor hun geld, we besteden budgetten efficiënt.

Doeltreffendheid

- ❖ Uitvoering beleid resulteert in de praktijk ook echt in het behalen van doelen die de raad heeft gesteld.

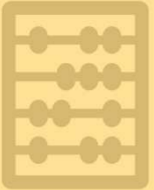
Structureel sluitend

- ❖ Structurele lasten zijn gedekt door structurele baten.
Dus geen vaste (*structurele*) uitgaven uit eenmalig (*incidenteel*) geld of reserves.

Reëel sluitend

- ❖ Geen luchtfietserij, de cijfers moeten waar te maken zijn.
Ramingen zijn realistisch, volledig en haalbaar.

Vereisten financiële gegevens

Eisen aan financiële gegevens in de Jaarrekening en de Programmabegroting

Toerekening

- ❖ Baten- & lastenstelsel:
Transacties verwerken in de periode waarin ze zich voordoen

Transparantie

- ❖ Gebruikers krijgen maximaal inzicht in de documenten

Getrouw beeld

- ❖ Eerlijke weergave van financiële positie en resultaten

Voorzichtigheid

- ❖ Reken je nooit rijker dan je bent
Verliezen direct nemen, en winsten pas bij realisatie

Rechtmatigheid

- ❖ Voldoen aan wet- en regelgeving

Voorstel nieuwe programma-indeling

1. Wonen in Assen
2. Werken in Assen
3. Meedoen in Assen
4. Aantrekkelijk Assen
5. Samen werken aan Assen
6. Bedrijfsvoering
7. Vastgoed en grondbedrijf
8. Algemeen financieel beleid

ACTUALISEREN?

Nu kan en mag het!

Waarom **nu** voorstel nieuwe programma-indeling ?

Actueel

Sluit beter aan op de opgaven van nú
huidige indeling is uit 2010

Herkenbaar

Past bij hoe wij als gemeente Assen werken

Overzichtelijk

Financiën gebundeld;
beleid, prestaties en cijfers in één heldere lijn

Uitkomstgericht

Wát we willen bereiken staat voorop, niet het domein

Dichtbij inwoners

Onderwijs, Ondernemerschap en Omkijken expliciet benoemd

Zichtbaar wat telt

Bestuur, Duurzaamheid en Wijken krijgen een eigen programma

Omdat het mag

Financiële verordening staat een wijziging eens per 4 jaar toe

Natuurlijk moment

Start nieuwe bestuursperiode

Indeling Programmabegroting en Jaarrekening

Hoofdpijnen ▼

Programmaplan ▼

Paragrafen ▼

Financiële begroting ▼

Hoofdpijn van het te voeren beleid

Financiële vooruitzichten

0. Besturen en Verbinden
1. Wonen en Leven
2. Ondernemen, Werken en Leren
3. Sterke en Gezonde Wijken
4. Samenleven en Omzien
5. Duurzame Stad
6. Bedrijfsvoering en Financiën

Indeling Programmabegroting en Jaarrekening

Hoofdpijnen ▼

Programmaplan ▼

Paragrafen ▼

Financiële begroting ▼

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
3. Onderhoud Kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Openbaarheidsparagraaf (Woo)
7. Verbonden Partijen
8. Grondbeleid
9. Vastgoed

1. Programmaplan (financieel)
2. Financieel beleid
3. Incidentele baten en lasten
4. (Geprognosticeerde) balans
5. Bijlagen

Programmmaplan in 4 W-vragen structuur

Hoofdpijnen ▼

Programmmaplan ▼

Paragrafen ▼

Financiële begroting ▼

Programmabegroting

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wanneer gaan we dat doen?
4. Wat mag het kosten?

Jaarstukken – rekening en verslag

1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Is het op tijd gedaan?
4. Wat heeft het gekost?

Tot zover de SPELREGELS over wat u moet en mag

Na de pauze volgt de **P&C-Cyclus**

Planning
&
Control

Jaarlijkse P&C-cyclus

P&C-kalender	Jaarlijkse momenten in raad staan vast, zo weet u wanneer u kunt sturen en controleren
Doel	Zicht op het realiseren van ambities en effectief inzetten van geld
Resultaat	Verantwoording aan de raad

Planning- & Control-cyclus in Assen: juni 2026

Toekomst

besluitvormend raad 2 juli 2026

Kaderbrief 2027

besluitvormend raad 6 november 2026

Programmabegroting 2027

Heden

informerend raad 2 juli 2026

**Raadsbrief afwijkingen
2026**

in uitvoering

**Programmabegroting
2026**

Verleden

besluitvormend raad 2 juli 2026

Jaarstukken 2025

Toezicht:

provincie **Drenthe**

Planning- & Control-cyclus in Assen: juni 2026

Jaarlijks proces: plannen → uitvoeren → controleren → bijsturen

Kaderbrief 2027

Raad 2 juli 2026

Jaarlijks vóór zomerreces

- **Kaderstellende rol raad**
- Strategische en financiële richting voor het komende jaar.
- Raad legt hier de politieke kaders voor de begroting.
- Vóór de zomer, zodat het college het reces kan gebruiken om de begroting op uw kaders te bouwen.

Programmabegroting 2027

Raad 6 november 2026

Jaarlijks vóór 15 november

- **Budgetrecht raad**
- Concreet financieel plan per programma.
- Raad autoriseert baten en lasten.
- Centrale moment van kaderstelling.
- Daarna toezicht door Gedeputeerde Staten (GS).

Jaarstukken 2025

Raad 2 juli 2026

Jaarlijks vóór 15 juli

- **Controlerende rol raad**
- Jaarstukken bestaan uit: Jaarverslag & Jaarrekening.
- Verantwoording over het afgelopen jaar
- Accountant geeft controleverklaring
- Raad verleent DÉCHARGE: ontheft college van verantwoordelijkheid voor het gevoerde beheer.

Toezicht door de provincie Drenthe:

twee vormen

Repressief: standaard regime

Vastgestelde begroting kan worden uitgevoerd zonder voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Preventief: verscherpt toezicht

Plannen mogen pas worden uitgevoerd ná goedkeuring door GS.

Wanneer preventief toezicht:

- Geen structureel sluitende begroting of meerjarenraming.
- Programmabegroting te laat ingediend bij GS, dus na 15 november.

Besluit GS 16 december 2025 voor 2026: **REPRESSIEF** toezicht

Goed nieuws,

Wel **belangrijke aandachtspunten** Programmabegroting 2027:

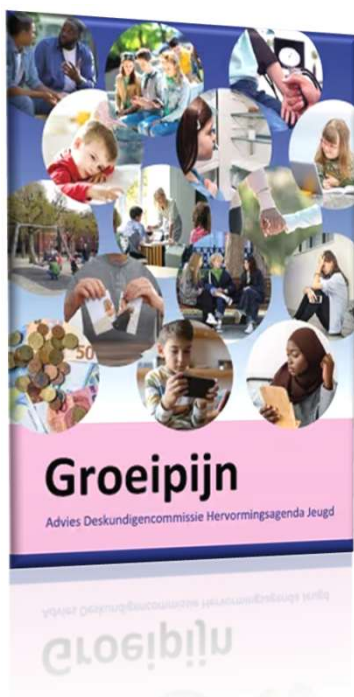
- ❖ Meerjarenraming 2027–2029 is NIET SLUITEND – Aandachtspunt Raad (art. 189 GW)
- ❖ Stelpost Commissie Van Ark is onvoldoende onderbouwd en niet realistisch.
- ❖ Zolang de meerjarenraming niet sluit moet:
elke toekomstige programmabegroting **structureel** en **reëel** in evenwicht zijn.
- ❖ Deze risico's zijn intern al gesignaleerd richting het college en formerende partijen.

Commissie Van Ark en begrippen

Commissie-Van Ark adviseert begin 2027
over financiering jeugdhulp aan Rijk en VNG

Rekenkundige stelpost Van Ark in Asser
Programmabegroting 2026
gaat ervan uit dát het Rijk over de brug komt.

Toeziethouder provincie Drenthe accepteert dit niet
→ meerjarenraming is dus niet sluitend.

Structureel evenwicht

Geen incidentele
lapmiddelen.
Jaarlijks terugkerende baten
dekken jaarlijks
terugkerende lasten.

Reëel evenwicht

Geen lucht in ramingen.
Cijfers onderbouwd en
realistisch.

Dit betekent voor de raad

Uit de theorie van voor de pauze weet u:

Artikel 189

Gemeentewet

- ❖ Raad ziet toe op **EVENWICHT** programmabegroting
- ❖ Afwijken mag, indien aannemelijk is dat het evenwicht in de eerstvolgende jaren wordt hersteld

De raad is **verplicht** hier invulling aan te geven

De **wijze waarop** is aan u

Financiële verdieping

Dit staat in de
Programma-
begroting

Hier komt
het geld
vandaan

- Wat willen we doen?
- Wanneer doen we dat?
- Wat gaat dat kosten?
- Welke inkomsten verwachten we?

- ❖ Hoogte
gemeentelijke belastingen en heffingen
- ❖ Geplande investeringen
- ❖ Omvang
bezittingen, reserves en voorzieningen
- ❖ Omvang schulden

Totaal inkomsten 2026 € 444 miljoen

Gemeentefonds

Algemene uitkering Rijk op basis van inwoners, oppervlakte en meer

€ 255,4 miljoen
58%

Overige inkomsten

Huur, pacht, dividend en onttrekkingen uit reserves

€ 75,1 miljoen
17%

Doeluitkeringen Rijk

Geoormerkt rijksgeuld, o.a. bijstand en onderwijs

€ 64,2 miljoen
14%

Belastingen / heffingen

OZB, toeristenbelasting, riool- en afvalstoffenheffing, leges

€ 49,3 miljoen
11%

Inkomsten Rijk (afhankelijk)

72% € 319,6 miljoen

Eigen inkomsten

28% € 124,4 miljoen

Assen is sterk afhankelijk van het Rijk

Keuzes in Den Haag raken Asser programmabegroting direct.

- ❖ Van elke euro die we in Assen uitgeven komt 72 cent van het Rijk.
- ❖ Asser invloed beperkt > strikte regels bepalen wat gemeente wel en niet mag belasten.
- ❖ Kortingen op rijksinkomsten → grote impact op huishoudboekje én op vastgesteld beleid.

Totaal uitgaven 2026 € 446,9 miljoen

Verdeling uitgaven per programma

Samenleven en Omzien

€ 134,9 miljoen 30%

Ondernemen, Werken en Leren

€ 99,3 miljoen 22%

Sterke en Gezonde Wijken

€ 79,3 miljoen 18%

Bedrijfsvoering en Financiën

€ 54,2 miljoen 12%

Wonen en Leven

€ 40,6 miljoen 9%

Duurzame Stad

€ 19,9 miljoen 4%

Besturen en Verbinden

€ 18,7 miljoen 4%

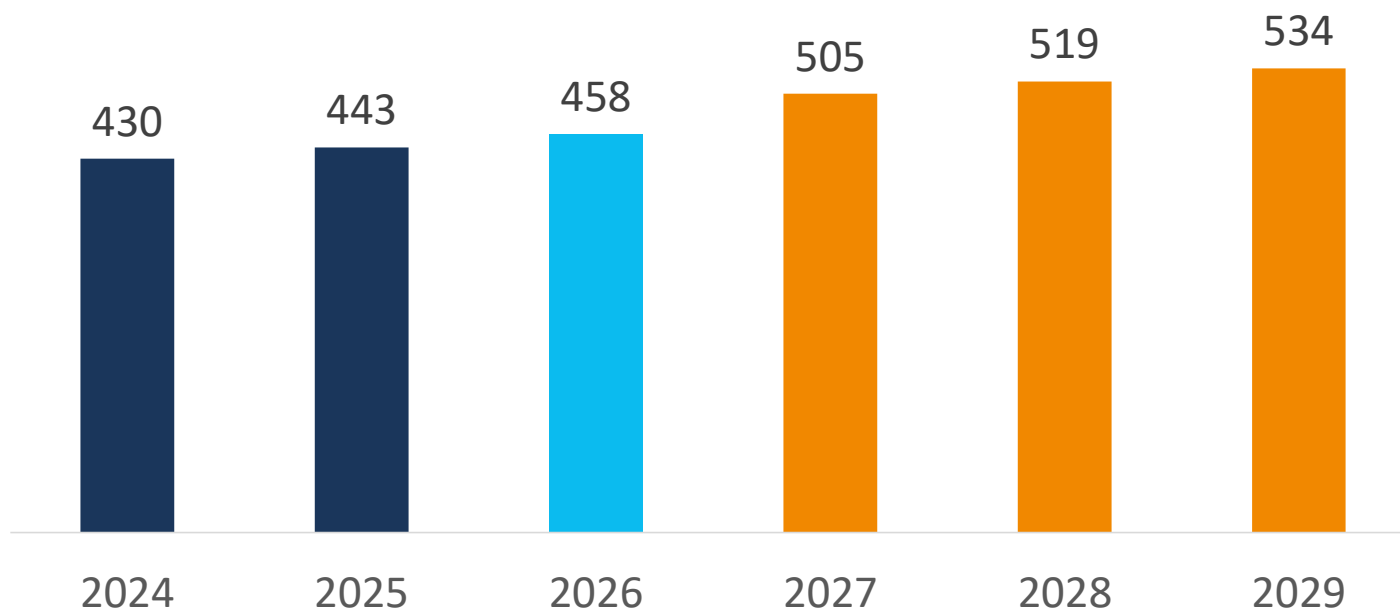
Totaal: € 446,9 miljoen

Ontwikkeling bezittingen

Bezittingen:

- ❖ Bedrijfsvoeringsmaterieel
- ❖ Onderwijsgebouwen
- ❖ Rioleringen
- ❖ Wegen
- ❖ Wijkgebouwen
- ❖ Culturele gebouwen
- ❖ Stadhuis/Buitenzorg/De werf
- ❖ Milieupark

Prognose ontwikkeling bezittingen (*Bedragen x € miljoen*)

Ontwikkeling schulden

- ❖ Schulden:
Meer lenen betekent
meer rente en aflossing betalen.

2026

Aflossing 17 miljoen

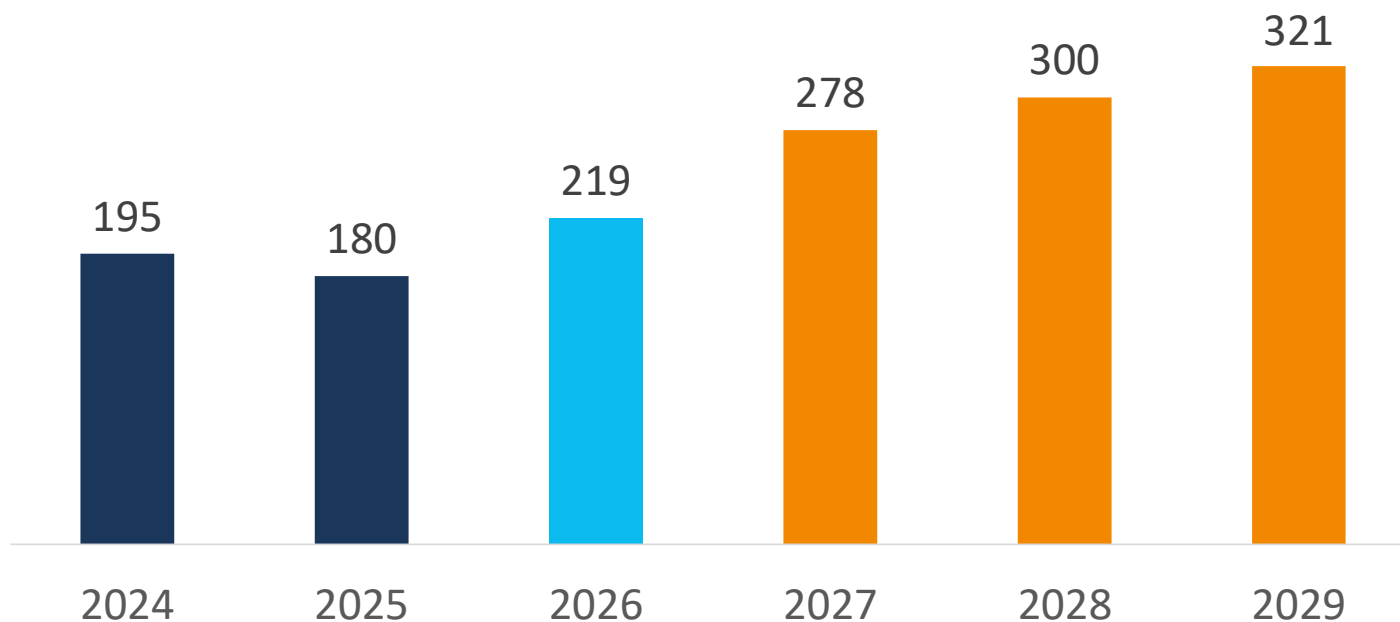
Rente 2,5 miljoen

- ❖ Gemiddelde rente nu ongeveer
1,35%

- ❖ Maar prognose rente voor
komende jaren hoger.

Actuele rente voor gemeenten is
nu **3,7%** voor 30 jaar.

Prognose ontwikkeling schulden (Bedragen x € miljoen)

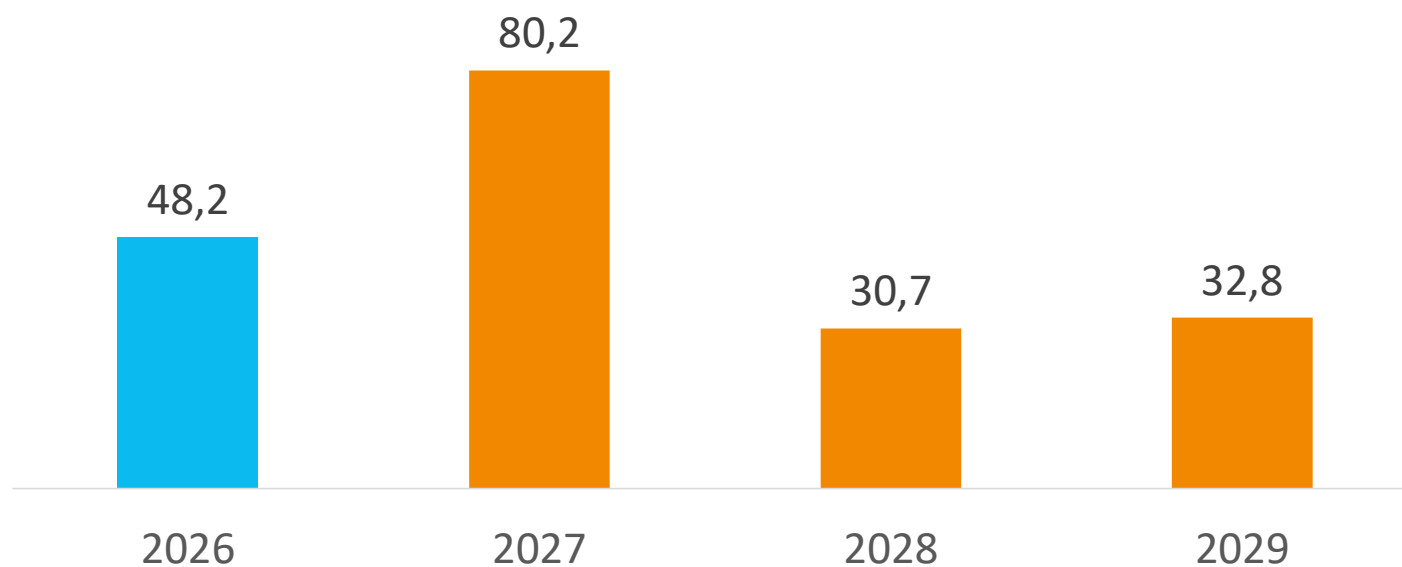

Investeringsen

Grote investeringsopgave voor komende jaren:

- ❖ Milieupark
- ❖ Stadhuis
- ❖ Sportcampus
- ❖ Onderwijsgebouwen

Prognose ontwikkeling investeringen (Bedragen x € miljoen)

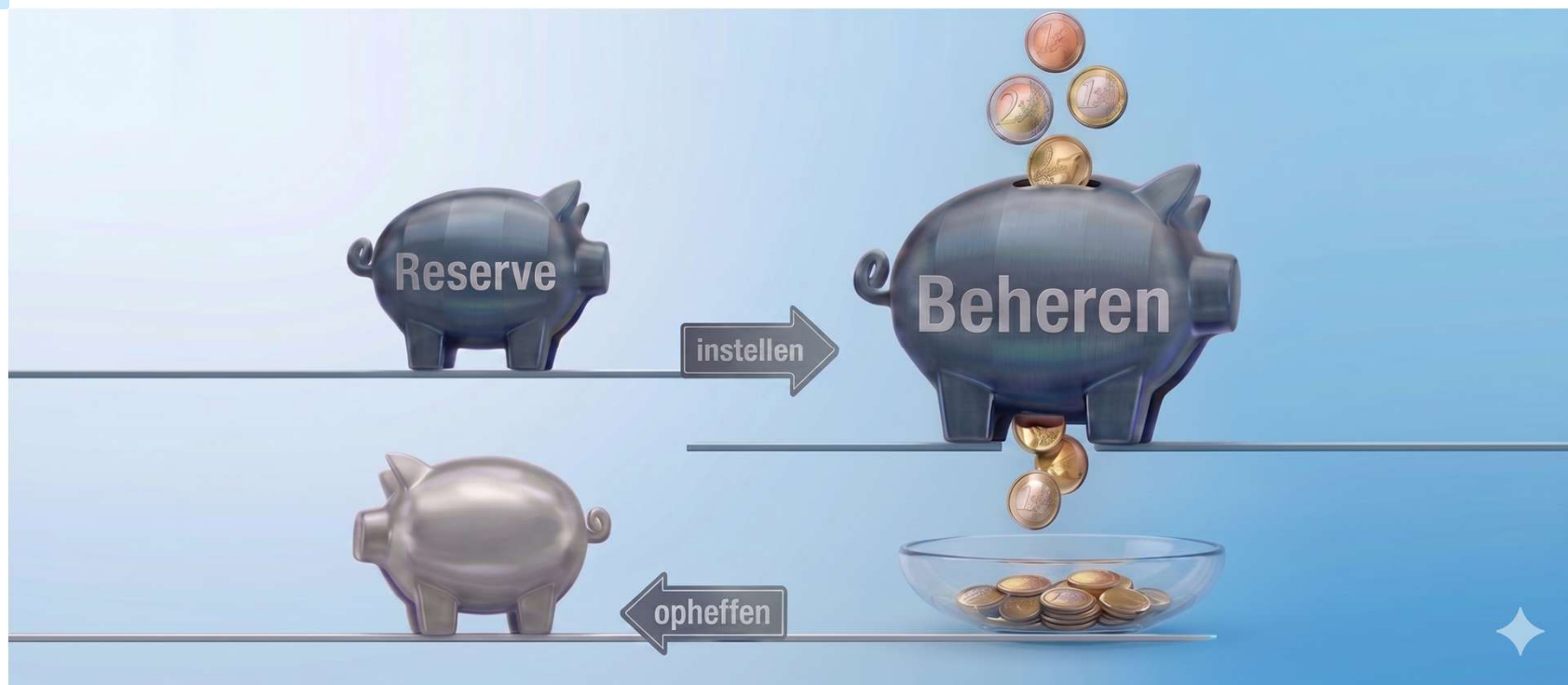

Begrippen Reserves & Voorzieningen

- ❖ Reserve
- ❖ Voorziening

Eigen vermogen van de gemeente; spaarpot waar de raad over beschikt.

Schuld voor een toekomstige verplichting met redelijk in te schatten omvang.
Bijvoorbeeld: groot onderhoud, pensioenen wethouders

Kaderbrief 2027

Strategische
kaders
voor 2027

Beleidsarm,
met voorstel
nieuwe
programma-indeling

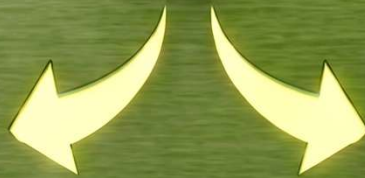

Strategische kaders voor nu beleidsarm

Richting 2027

Beleid

Budget

Kaderbrief geeft
Strategische en
financiële richting
voor komende jaar

Raad legt hier de
kaders vast
voor
Programmabegroting
2027

Strategische kaders voor nu beleidsarm

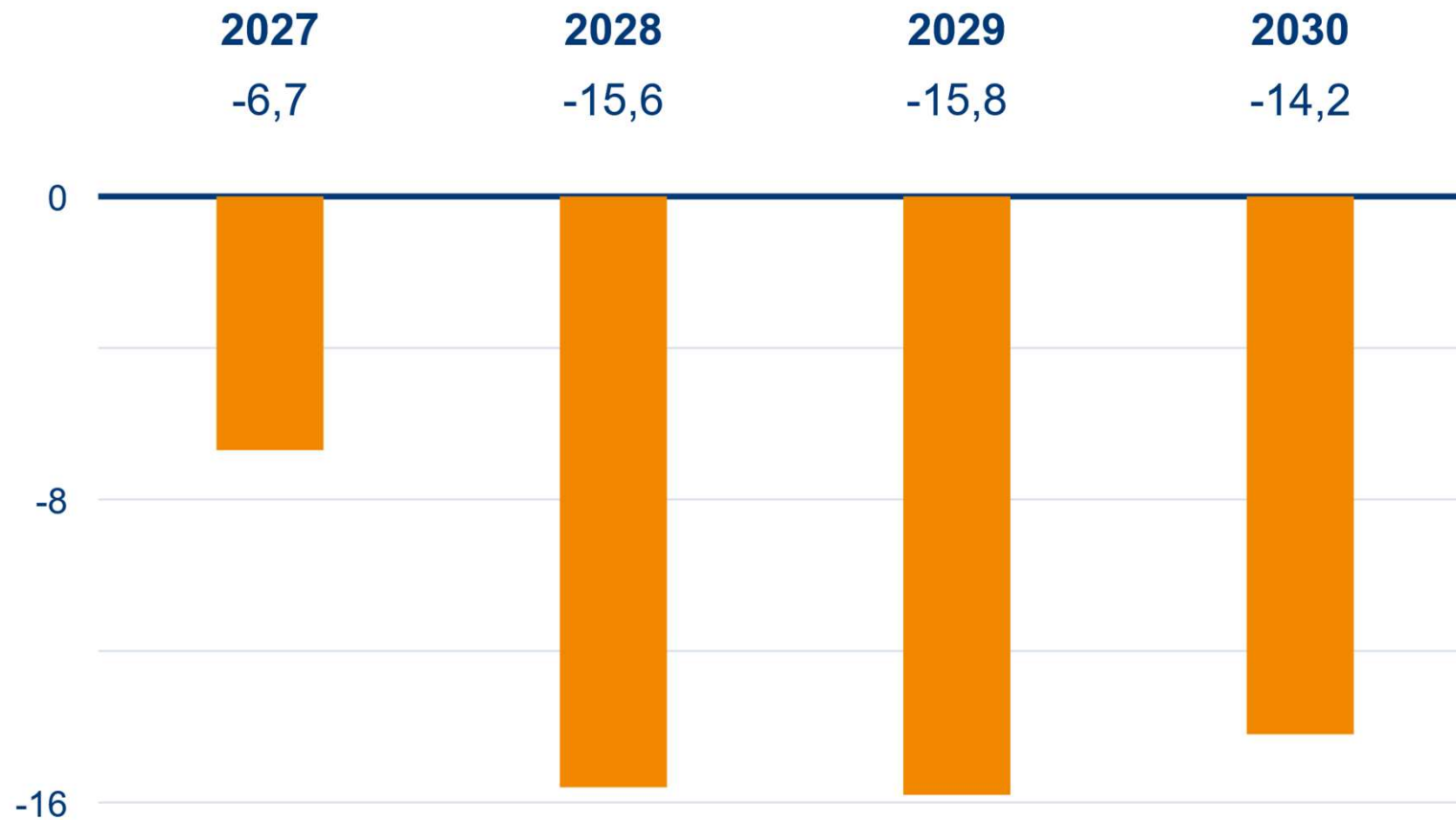
Waarom?

- ❖ Bestuursakkoord vormt basis voor komende jaren.
- ❖ Kaderbrief 2027 is al klaar, terwijl gesprekken formerende partijen over Bestuursakkoord 2026 – 2030 nog lopen.

Beleidsarm betekent:

- ✓ Alleen effecten uit circulaire en eerdere besluiten zijn verwerkt.
- ✓ Geen nieuwe ambities in Kaderbrief 2027.
- ✓ Strategische keuzes die uw raad maakt in Bestuursakkoord 2026 – 2030 worden opgenomen in Programmabegroting 2027.

Beleidsarme doorkijk naar komende jaren

Prognose Programmabegroting 2027 - 2030 (Bedragen x € miljoen)

Vragen & Afronding

